

Asia: VN/10633/2020

Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa -työryhmän väliraportti

Väliraportissa on kuvattu koronaviruskriisin aikaista digiloikkaa laajasti eri sektoreilla. Katsotteko, että sektorien kehitystyötä on kuvattu riittävällä tavalla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Katsotteko, että toimet, joita väliraportissa esitetään, riittävässä määrin edistävät tavoitteita? Jos ette, miten toimenpiteitä tulisi täydentää?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Mitkä toimenpide-ehdotukset tulisi priorisoida? Millä perusteilla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Mitä toimenpide-ehdotusten toteutuksessa tulee huomioida?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Toimenpide-ehdotuksissa on viitattu jo käynnissä oleviin hankkeisiin, joiden osana toimenpiteitä voidaan edistää. Tunnistatteko muita hankkeita, joihin toimenpiteet tulisi kytkeä?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Keitä toimenpiteissä ja niiden toteutuksessa/mahdollisissa tulevissa hankkeissa tulisi olla mukana ja miten hankkeet tulisi resursoida? Olisitteko itse halukas osallistumaan toteutukseen?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

Vapaamuotoinen lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa -työryhmän väliraporttia ja toimenpide-ehdotuksia koskien. Lausunnossaan OAJ keskittyy korostetusti raportin koulutusta ja osaamista koskeviin kokonaisuuksiin

Koronakriisin aikainen digiloikka koulutussektorilla

Raportti kuvaa pääasiassa hyvin ns. digiloikkaa koulutussektorilla. Tarkastelu on kuitenkin pääasiassa kapeaa, kohdistuen korostetusti kokemuksiin etäopetuksesta. Nämä kokemukset ovat tärkeitä, mutta toki kriisin aikana on kokemuksia myös muuten koulutuksen digitalisaatiosta, ja näitä kokemuksia voidaan hyödyntää koulutuksessa. Digitalisaatiota toki hyödynnetään koulutuksessa myös lähiopetuksessa, digitaalisina oppimisympäristöinä, -oppimateriaaleina sekä muuten työskentelyvälineinä. Digitaalisten taitojen oppiminen on myös keskeinen koulutuksen tavoite kaikilla koulutusasteilla. Parhaimmillaan kriisinkin aikana on saavutettu tätä tukevaa kokemusta ja osaamista.

Kysymys etäopetuksen mahdollisuuksista liittyy vahvasti eri koulutusasteilla oppijoiden ikään ja edellytyksiin sekä kyseisen koulutusasteen kokonaistehtävään (kasvatus, opetus, hyvinvointi). Raportissa on tämä tuotu hyvin esille, mm: ”Perusopetuksen etäopetukseen liittyvät haasteet ovat liittyneet ennen kaikkea tukea tarvitsevien oppilaiden tukemiseen ja heidän saavuttamiseensa, oppilaiden arviointiin etänä, koulujen sisällä vaihteleviin etäopetuskäytänteisiin ja perheiden välisiin eroihin. -- Digiloikan hyödyistä pyritään vakiinnuttamaan digitaalisten oppimisympäristöjen yhdenvertaisempi käyttö lähiopetuksen rinnalla, mutta etäopetusta ei ole tarkoituksenmukaista vakiinnuttaa opetuksen pääasialliseksi järjestämismuodoksi. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta voidaan jo nyt hyödyntää esimerkiksi tarjoamalla etäyhteyksillä harvinaisempien kielten tai valinnaisten aineiden opetusta.”

Jo nykyisellä lainsäädännöllä on siis mahdollista hyödyntää etäyhteyksiä perusopetuksessa siten, että siihen osallistuvien lasten peruskoulu perustuu kuitenkin lähiopetukseen (oppilailla kokonaiset koulupäivät koululla, vaikka opetusta täydennetään etäyhteyksin). Raportti itse tuo esille etäopetuksen epätarkoituksenmukaisuuden perusopetusikäisten ja sitä nuorempien lasten kasvatus-

ja koulutuspalveluissa. OAJ pitää tätä kantaa perusopetuksen kokonaistehtävä (kasvatus, opetus, hyvinvointi) näkökulmasta oikeana.

Raportissa ja sen liitteessä esitetyt toimenpide-ehdotukset

Kommentoimme raportissa ja sen liitteessä esitettyjä toimenpide-ehdotuksia liitteen numeroinnin mukaisesti.

Yleisesti ottaen työryhmän esittämät toimenpide-ehdotukset koulutuksen digitalisaatiota ovat hyvin kapea-alaisia ja koskevat pääasiassa etäopetusta. Tämä on merkittävä puute, koska digitalisaation laajemman hyödyntämisen (sekä digiosallisuuden) kannalta koko yhteiskunnassa olisi ratkaisevan tärkeää kansalaisten digiosaamiseen ja sen kehittämiseen luotaisiin systemaattinen jatkumo läpi koulutuspolun aina varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta korkea-asteelle sekä läpi elämän jatkuvaan oppimiseen.

OAJ esittää uudeksi toimenpide-ehdotukseksi:

"Kansalaisten digitaalista osaamista vahvistetaan koulutuksella systemaattisesti läpi kaikkien koulutusasteiden aina varhaiskasvatuksesta alkaen ja aina jatkuvana oppimisena läpi elämän. (vastuutaho OKM ja OPH)"

Toimenpide-ehdotus tulisi priorisoida.

Toimenpide-ehdotus 2.

"Selvitetään ja tehdään tarvittavat lainsäädäntömuutokset, joilla mahdollistetaan etäopetus sekä määritellään etäopetus ja sen tavoitteet sekä vaikutukset oppilaan oikeuksiin ja opetuksen järjestäjän velvollisuuksiin. (OKM)"

OAJ vastustaa ehdotusta, joka on ristiriidassa edellä kuvatun, raportissa kirjatun perusopetuksen etäopetusta koskevan linjauksen kanssa. On vahvat perusteet perusopetuksen perustumiseen lähiopetukselle, eikä tämän periaatteen muuttamiseksi ole mitään konsensusta, ainoastaan kritisoituja yksittäisten tahojen esityksiä. Kuitenkin mainittu toimenpide-ehdotus ottaa etäopetuksen perusopetuksessa ja sitä koskevat lakimuutokset lähtöolettamaksi, jota ei voi hyväksyä. Etäyhteyksiä tulisi perusopetuksessa hyödyntää laajemmin nykyisen lain sallimalla tavalla, joten toimenpide-ehdotuksen voisi korvata muotoilulla:

"Edistetään kehittämisavustuksin perusopetuksen opetustarjonnan monipuolistamista etäyhteyksiä hyödyntäen, nykyisen lainsäädännön mahdollistamalla tavalla. (OKM ja OPH)"

Toimenpide-ehdotus 19.

”Selvitetään mahdollisuudet tukea lasten varhaiskasvatusta ja oppimista sekä perusopetuksen ja toisen asteen oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua etäopetukseen ja -opiskeluun tukemalla laitehankintoja. Selvitetään yliopistoille rahoitusta laadukkaan tarjonnan lisäämiseen ja kehittämiseen. (OKM, OPH, VM, kunnat).”

OAJ vastustaa toimenpide-ehdotusta tällaisella muotoilulla, jossa varsinainen huomio kohdistuu jälleen etäopetukseen edellä kuvatulla ongelmallisella tavalla. Ehdotus sisältää kuitenkin tärkeän digivälineisiin liittyvän yhdenvertaisuuskysymyksen, joten OAJ esittää toimenpide-ehdotusta muutettavan seuraavaan muotoon:

”Selvitetään mahdollisuudet tukea lasten varhaiskasvatusta ja oppimista sekä perusopetuksen ja toisen asteen oppijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyödyntää digitaalisia oppimisympäristöjä tukemalla laitehankintoja. Selvitetään yliopistoille rahoitusta laadukkaan tarjonnan lisäämiseen ja kehittämiseen. (OKM, OPH, VM, kunnat).”

Toimenpide-ehdotus 20.

”Vahvistetaan digitaalisen etäopetuksen tarjontaa kaikilla koulutusasteilla. Mahdollistetaan etäoppimisen muotoja osana läsnäoppimista esim. oppilaalle, jonka on väliaikaisesti hankala osallistua koulutunnille fyysisesti. Kootaan toisen asteen digitaalinen opetustarjonta ja sitä tukeva materiaali avoimesti saataville yhteen paikkaan sekä tuotetaan koordinoitusti lisää digitaalista tarjontaa ja materiaalia (opetussuunnitelman ja tutkinnon perusteiden mukaisiin osiin). (OKM, OPH)”

Kuten edellä olevat toimenpide-ehdotukset, myös tämä sisältää jo edellä vastustamamme esityksen etäopetuksen laajentamisesta lainsäädännöllä ja OAJ vastustaa toimenpide-ehdotusta tällaisessa muodossa. Esitys olisi kannatettava, mikäli siitä poistetaan tämä oletama ja keskitytään tukemaan etäyhteyksien hyödyntämistä opetuksessa muuttamatta kuitenkaan perusopetuksen järjestämisen periaatteita. Samoin toisella asteella etäopetuksen käyttö vain säästökeinona tulisi estää ja opetuksen laatu etäopetuksessa turvata laatuksiteereillä. Esityksemme korvaavaksi toimenpide-ehdotukseksi:

”Hyödynnetään etäyhteyksien mahdollisuuksia kaikilla koulutusasteilla. Perusopetuksessa laajennetaan opetustarjontaa etäyhteyksillä osana lähiopetusta sekä oppilaiden yksilökohtaisissa erityisjärjestelyissä. Toisella asteella digitaalista opetustarjontaa hyödynnetään laajasti laadittavien laatuksiteerien pohjalta turvaten samalla opiskelijoiden oikeus lähiopetukseen. (OKM)”

Toimenpide on priorisoitava.

Salo Jaakko

